

INFLUENȚA LIMBII ROMÂNE ASUPRA LIMBII UCRAINESE

EMIL VRABIE

I. INTRODUCERE

§ 1. În limba ucraineană literară contemporană există un număr considerabil de cuvinte de origine românească. Împrumuturile din limba română sînt însă mult mai numeroase în graiurile populare de sud-vest și, în primul rînd, în cele situate de-a lungul sau în apropierea zonei de contact nemijlocit româno-ucrainean. Aceste graiuri sînt mai cu seamă următoarele: graiurile *transcarpatice* în bazinul superior al Tisei al afluenților ei din dreapta, graiurile *hufule* din sud-estul regiunii Transcarpatice, din Bucovina și din vechea Galiție, graiurile *bucovinene* și cele foarte asemănătoare cu ele din vechea Pocuție, numite uneori împreună graiuri *pocuto-bucovinene*, graiurile *nistriene*, situate în bazinul superior al Nistrului, graiurile *podoliene* din stînga cursului mijlociu al Nistrului și graiurile *de stepă*, de pe cursul inferior al Nistrului și din întinsa regiune de stepă de la nordul Mării Negre¹.

Prezența unor termeni de origine românească în graiurile ucrainene este semnalată însă și mai departe de teritoriul lingvistic românesc: spre nord-vest — pînă la graiurile *lemkoviene* din Cehoslovacia și Polonia, spre nord — pînă la graiurile *polesiene*, iar la nord-est și la est — pînă dincolo de Nipru, în Kuban și în ținuturile Donului (cf., de ex., Stieber, *Atlas lem.*, III, h. 114, denumiri pentru „coraslă“, *Malecki—Nitsch*, h. 71, termeni pentru „albie“, *Vasmer—Trubačev*, 163, s.v. *bešyxa* etc.).

Prin intermediul graiurilor ucrainene, cuvinte de origine românească au pătruns în limbile popoarelor vecine cu ucrainenii: în rusă, în bielorusă, în polonă (*brýndza*, *mamalyga*, *tájstra* ș.a., vezi Šanskij, *Etimol. slov.*, 205, *Kratkij etimol. slov.*, 192, Vrabie, *Termeni*, 994). În ce privește cuvintele românești din polonă, slovacă sau cehă, ele au putut pătrunde în aceste limbi slave, actualmente neînvecinate cu româna, și *pe cale directă*, în perioada cînd românii se aflau în Carpații Nordici și zonele adiacente.

¹ O imagine de orientare asupra repartiției graiurilor ucrainene în ansamblu oferă Ivan Zilyns'kyj, în lucrarea sa *Карта українських говорів з поясненнями*, Varșovia, 1933 și F. T. Žylko, în harta anexată la lucrarea *Говори української мови*, Kiev, 1958. Pentru graiurile ucrainene carpatice cf. și hărțile din lucrarea lui Ivan Paňkivč *Українські говори Підкарпатської Русі і сумежних областей*, Praga, 1938.